РОЗМОВА ТІНЕЙ

Чому так легко дивитись на скирту в полі? Бо знаєш: варто день-другий пильно вглядатись у її кубістичну архітектуру, вивершену із блоків червоної конюшини — і вже вона осідає, пливе вбік все далі і далі, аж поки не стає знов лише полем, і ти залишаєшся сам на сам із сонцем. Не треба забувати яструба, бо в сонці він невидимий, однак весь час над головою. Але що таке яструб? Це пряма дорога до сонця. Стовп. А ти його тінь. Ти його тінь, і куди він, туди і ти. Часом вітер надуває хмари, і зв’язок ніби втрачений. Втрачений для тебе, не для нього. Існує, правда, кам’яне місто, де, здавалось, ти нарешті знайшов сховок від нього: якісь двері відчинено, заходь і трохи розслабся, посидь, але недовго. І не дуже переймайся тим, що ти там побачив, навіть якщо це буде гадюче кубло чи дзеркало квітів. Тобі ще йти і йти. Це єдине, що можеш і для чого ти тут. Просто йти.. Тоді переходиш багато різних життів. Скажімо, життя коня. Але що таке кінь? Кінь? Ти заходиш з ним у ліс. Після яскравого сонця він прохолодний і мокрий. Відхиляєш листя і заходиш у вільху, в її серцевину. Вона весь час здається приреченою, ніхто її не любить, вона занадто давня, ровесниця іхтіозавра.. З-під її коріння нераз витікають іржаві потоки, що потім дають забарвлення деяким глибинним квітам. Але спочатку вона своїм соком забарвлює коня.. Гриби забарвлені нею, висока, зазубрена трава на мочарах, що хвилями лягає на іржаву воду. Це грива, яка ніколи не просихає. Він завжди по коліна у воді, а копита нервово утрамбовують буре вугілля..

Буре вугілля? Але що таке буре вугілля? Це, часом, не ведмідь? Не знаю. Можливо.. Інакше б кінь не зрушив з місця.. Так, це осінь. Ведмідь — це осінь. Гора бурого вугілля.. Це гул. Великий підземний гул незнати звідки, гул порожнини, приваленої каменем, що постійно обвалюється. Я ніколи не бачив його; ведмедя, але не знаю, що б робив, якби побачив перед собою. Знаю лише те, що часом він любить хліб і мед. Тоді, це людина? Так. Людина, точніше, чоловік восени. Коли він викосив свій лан і зібрав свій дикий мед. Він ситий і захмелілий, і може раніше лягти до жінки на свіжовимолочену солому під глинобитною стіною. Він хоче

швидше увійти в ніч, швидше вимісити цю бліду глину в’язку, податливу, аби ще до повної темряви зліпити цей горщик зі світлими пористими стінками, з вологим диханням обмацати цю живу посудину для зерна, щоб де не було якоїсь тріщини, аби була круглобока, з містким черевом. На ще світлій вечірній шкірі зробити пальцями темні, аж сині смуги — знаки вужа, близької ночі, нічної ріки, далі червоною вохрою позначити вхід у печеру, куди він входить, входить боязко, йде темним лабіринтом у глибоку підземну долину.. І раптом за плечима у нього вибухає вогонь, якого він ніколи не бачив, обпікає йому лопатки, він підлітає, як птиця, підбита каменем, і падає долілиць. Здалеку, як крізь воду він ще чує протяжний стогін жінки. Ранком прокидається лицем до стіни на голій землі, скорчений, розчавлений нічним ударом. У протилежному куті якби відкинута, відкочена щонайдалі від нього, на розбурханій соломі досипає його жінка.. Вона вже не спить, її застигле лице розтулило пошепки губи: як ти вже вимучив мене.. Вона посміхається в стелю, не розтулюючи повік, лише рукою підгрібаючи під себе солому, і знов витягає на долівці до нього руку, розтуляючи широко долоню.. Він встає і не може розігнутись, і так виходить надвір. У яскравому сонці видно запечені, аж чорні довгі борозни, проорані на його худому боці трохи вище лопатки. Йде далі під пекучим сонцем, але його лихоманить, дарма що літо. Ні, то вже осінь, кінь зрушив з місця, починаються великі переходи.. Скулившись, заходить у воду, йде вздовж берега, розчепіривши під водою руки. Вони зачепили намул і там, де він пробрів, витягається далеко за течією білий каламутний слід в бульбашках, ближче до осоки провалюється в холодну яму і відразу звідти розповзається густа темносиза хмара, основує його, осоку, корч, де пальці намацали щось слизьке. Чоловіка дивує, що воно не пручається в жмені. Щупачок. Хтось перекусив йому колись хребет і тепер він, горбатий і безпомічний, тримається ближче до берега.. Відразу за його плечима розривається каламутна вода, і він лише встигає помітити, як величезна біла риба вдарила яскравим хвостом..

І знов чоловік вертається додому, і в густих сутінках моститься коло жінки на соломі. В очах у нього все ще велика біла рибина в скаламученій воді. Тепер він знає, вона далеко не відійшла, а забилась в

глиняну печеру і принишкла. І перед тим, як вона, струснувши з луски останні відблиски сонця, прослизне на спочинок у глибші підземні нори, куди не досягне вже нічия рука, він з останньої своєї скаліченої сили, згорбившись, налягає на її хребет, плоский і великий, як у білого каменя, на який весь час падала і падала вода. Головне дотягнутись, руками дотягнутись до зябер і намертво притиснути її до дна, пропустивши між ногами її безконечне тіло.. Сліпуче розривається збовтаний червоний намул, і він з жалобним зойком річкового мартина натужно виборсується з води із закривавленим животом, гублячи у повітрі пір’я.. І знову ранок. У протилежнім куті під стіною прокидається жінка. Спочатку з розбурханої духмяної соломи, що височить під стіною, як не прибита, а лише розкуйовджена літнім вітром копиця, висовується повна, налита рука, вона відгортає соломини й оголює заплющене лице. Уста, здувши прилиплу золоту луску, розтягуються в усмішці і зітхають глибоко, раз і знов: як ти вже мене вимучив.. Рука далі, як уві сні поволі розгрібає набагато блідіші за солому латки великого тіла, зсовуючи солому на землю, але недалеко, поруч себе, довкола свого обрису. Рука опускається на землю, долонею догори і мляво робить манливий жест, присовуючись злегка до себе.. Нарешті розплющує очі. Погляд блукає по стелі. Далі опускається нижче, на стіни, двері. Там, за ними, велике сонце. Трохи піднявшись і повернувши голову, жінка довго важким невидющим поглядом блукає по долівці. Під дверима, куди якраз б’є ще низьке сонце, добрий жмут пір’я. Воно погойдується на протязі. Деякі пір’їни підняті сторчака. Навпроти сонця вони яскраво-рожеві. Від них падають негусті, але дуже довгі тіні. Вони перебігають по соломі. В тінях солома чиста і прохолодна. Жінка знов повертається до стіни і заплющує очі.. Чоловіки ніколи не вмирають вдома. Відчайдушніші відходять в гори, озброєні лише загостреним дрючком, щоб знайти той вхід у смердючу диким часником кам’яну нору, далі проповзти до самого лігва аж до тої розревілої здибленої тіні, але не так утихомирити її раз і назавжди — як переконатись, що саме та могутня лапа із лакованими пазурами вже раніше, щоночі вічно лишала на їхніх ребрах проорані знаки. Але з них ніхто ще назад не вертав. А інші, слабші, з моторошними шрамами по тілу, мовчки відходять в ліс, і довго блукають там, поволі віддаючи свою силу деревам, аж поки хтось із дітей не

знайде батька, відшліфованого комахами, під деревом, з різко закинутою головою на високий мурашник..